

אמרת: יש לי סיפוק שניתנה לי הזדמנות למסור לכנסת פרטים על הש.ב.

לס מר ד. בן-אוריין
ראש הממשלה ושר הביטחון,
רח אבן-הצור 1
ירושלים

כאילו אינה ידועה לך. יתכן כי מר ברנשטיין התחייב שלא לגלות את הדברים, אולם שום התחייבות כזאת אינה חלה על עורכי העולם הזה. ערב הבחירות לכנסת השלישית חיבר היומון הבוקר סידרת מאמרים על שרות-הבטחון. סידרה זו היתה מוסמכת מאד, והיא כבר היתה ערוכה בעמודי בידי העולם הזה ישנו צילום פוטו-סטאטי של עמודים אלה.

מאוחר בערב, שעות מעטות לפני ההדפסה, התקשר מר משה שרת בטלפון עם ראשי הציונים-הכלליים. מר שרת היה אז עדיין ראש-הממשלה, לפני שהצלה לסלק. מר שרת אמר למנהיגי הצ"כ דברים חדש-מעייים. הוא אמר כי כל המוסר פרטים על שרות-הבטחון, קיומו, הרכבו ודרך-עבודתו, הריהו פוגע בבטחון-המדינה. מר שרת איים שאם ילכו הצ"כ בדרך גלוזה זו, הרי שלהבא לא תסכים מפא"י לעולם להכניס אותם לאיזון קואליציה ממשלתית שהיא. מאחר שמנהיגי הצ"כ לא רצו לקפח את-עמיתם, ויתרו על הפירסום.

פרט אחד בכל הפרשה הזאת ראוי לתשומת-לב מיוחדת. סידרת הבוקר טענה כי הש.ב. עוסק באופן רצוף, כחלק בלתי-נפרד מפעולות השיגרתייה, בבילוש נגד מפלגות, כולל מפלגות הקואליציה.

מר שרת טען כי פירסום הסידרה היה מסכן את עצם בטחון המדינה, משמע שהסידרה היתה כל כך נכונה שהיה בה כדי לספק אינפורמציה חיונית לאויבי. במקרה זה נכון גם שיש בילוש מפלגתי.

אחת מן השתיים: או שמר שרת שיקר, דבר שאיני מאמין, או שיש לפנינו אישור רשמי לכל פרטי הסידרה, כולל הפרט על הבילוש נגד המפלגות — ואז אתה הוא המשקר בהמשך דברייך.

ד. בן-גוריון: אבל אני רוצה להגיד מלים אחדות על ענין חב"ה-הכנסת סוציאלי, כי על כך עמסר לי מראש-הממשלה הקודם. זו היתה הטענה של שני שרי-הממשלה (של אז) ברנשטיין ורוקח, שמאזינים, או משהו דומה לזה, אחרי חב"ה-הכנסת סוציאלי. נשאל ראש שרות-הבטחון על כך ואמר: לא. אבל שני חברים אלה עמדו עלי-כך שכן, ולכן ראש שרות-הבטחון בדק את הדבר ומצא שלא.

אז בא ראש-הממשלה דאז לשני החברים ואמר להם: אדרבה, תביאו לי ראיה. והם אמרו: שמענו מפי איש — ואינני זוכר אם אמרו "אישיות" או "איש", הוא (שרת) ביקש: תביאו את האיש וימסור את הדברים — — —

כן, אה? בודאי היה מעניין את ראשי שרות-הבטחון לדעת מי מסר לראשי הצ"כ פרטים על פעולתם.

ד. בן-גוריון: — — — זה כל מה שידוע לי על הענין.

ובכן, לנו ידוע קצת ותר.

ערב הבחירות האחרונות, כאשר העולם הזה היה נתון במערכת-הגילויים הגדולה נגד החושיוס בחיפה, גודע לראשי מפא"י (אגב, איך?) שפרטים מסויימים (ולאו זיוקא סודיים או חשובים) נמסרו לנו על-ידי עסקנים ציונים-כלליים מסויימים בחיפה. נציג מפא"י פנה אז אל מנהיג מרכזי של הציונים-הכלליים ואיים עליו שאם הצ"כ לא ינתקו מיד כל מגע עם העולם הזה בענין זה, תפרסם מפא"י גילויים גוראים שנאספו במשך הזמן על כמה ממנהיגי הצ"כ.

לאנשים שחקרו את פשר האיום, נמסר באופן בלתי-רשמי כי התנהלה נגד ראשי הצ"כ חקירה סודית במשך תקופה ארוכה. בין השאר הוזכר בפירוש שמו של ח"כ סוציאלי, מי שהיה תת-שר המסחר והתעשייה, כאובייקט להשמצה שתתבסס כביכול על חקירה זו. הציונים-הכלליים האמינו לאיום זה, ובאמת נמנעו מאז מכל תעמולה חריפה נגד אישי מפא"י. (דבר שלא השפיע, אגב, על חקירת העולם הזה בחיפה, שהיו לה מקורות אינפורמציה לגמרי אחרים).

מתעוררת השאלה: איזה מנגנון של בילוש בלש אחרי סוציאלי וציונים-כלליים אחרים, בשעה שהיו חברים בממשלה?

ד. בן-גוריון: על ענין חב"ה-הכנסת ברנשטיין אני שומע בפעם הראשונה מחב"ה-הכנסת לנדאו. אינני יודע מודע חב"ה-הכנסת לנדאו צריך לטעון זאת, לאחר שחב"ה-הכנסת ברנשטיין עמד על אותו נושא פה.

פ. ברנשטיין: אני מוכן לשאול את האישיות או את האיש אם הוא מסכים.

ד. בן-גוריון: אתם אמרתם שהוא איננו מסכים. מנהג זה איננו נהוג אלא בעתונות של העולם התחתון, שדופיטים דברים בשם אדם שאינם יודעים מיהו — — — מול טוב. מסתבר שלא רק העולם הזה הוא עתון העולם התחתון, אלא גם הארץ.

אם תרשה לי הערה פילוסופית: מושגים כמו "עולם עליון" ו"עולם תחתון" הם יחסיים מאד. זה הכל תלוי בנקודת-ההשקפה של המסתכל. אם אדם עומד על ראשו, למשל, הרי כל העליון נראה לו כתחתון, וכל התחתון נראה לו כעליון. במשטר בו הכל עומד על הראש, יתכן מאד כי העולם הזה והארץ הם עולם תחתון, ובטאוניג מסויימים המוצאים על-ידי עווריר הקרובים ביותר — עולם עליון. מילא.

אשר לעצם ענין המכתב בהארץ שחתם עליו "חבר מזכירות מפא"י" אלמוני, נכון כי עורך הארץ הודיע שאין לו מושג מי כתב אותו. אולם לי אישית ידוע מי הכותב, ואני יכול להבטיח לך בהרצוק שהוא באמת איש מרכזי במפא"י — אם זה מניח את דעתך.

ד. בן-גוריון: נכון שנאמר שזה (קיום הש.ב.) לא היה סוד. אם זה סוד — עלי לגלות אותו. יש במדינת ישראל שרות-בטחון. אבל לא נכון — ואני מניח שחב"ה-הכנסת לנדאו

השולם, השבוע הואלת בטובך בענות לשתי הצעות לסדר-היום בכנסת שנגעו לקיומו ולפעולתו של שרות-הבטחון (ש.ב.) במדינה.

כידוע לך, הועלתה שאלת חמורה זו לדיון על-ידי העולם הזה למחרת רצח קסטנר. תוך כדי חשיפת העובדות וניתוחן הגענו לגיבוש כמה טענות ברורות ותיבועות מעשיות. שתי ההצעות בכנסת, מטעם ח"כ פרץ ברנשטיין (ציונים-כלליים) וח"כ חיים לנדאו (חרות) הת' בססו על ניתוח זה. גם אתה מצאת לנכון לסיים את דברי תשובתך בהתקפה חריפה וישירה על העולם הזה.

היתה זאת הפעם השנייה תוך שבוע, בה התחכח עם הטענות שהעלינו. כמה ימים לפני כן הבעת את דעתך עליהן במסיבת עורכיי-עתונים שנקראה על ידיך, אחרי שדאגת אישית שצניג העולם הזה לא יהיה נוכח בה.

בחברה תרבותית נהוג להתחכח עם אדם בנוכחותו, כדי שיוכל להשיב לטענות, לשאול שאלות נוקבות ולסייע לבירור אמיתי של הענין. אתה בחרת ללכת בדרך ההפוכה. בצורה זו אתה מבטיח לעצמך את היכולת האמתית מן הטענות האמיתיות שהושמעו ולהשיב על טענות שלא הושמעו כלל. ואכן, הרבה יותר קשה להשיב לטענות בנוכחות הטוען, המצויד בידעיות הנוגעות לענין והמסוגל להפריך קבוצים בו במקום.

אין ברצוננו להשיב לך באותה דרך, אנו מעדיפים את הדרך ההגונה והתרבותית יותר של ויכוח ישיר. מאחר שלא נוכל לעשות זאת פנים אל פנים, נשתדל להלן לעשות זאת על-ידי הבאת תשובתך המלאה, כפי שהושמעה בכנסת ביום הרביעי, 19 ביוני 1957, בקשר להצעות 419 ו-423, בתוספת הערותינו והארותינו.

נתחיל איפוא, מן ההתחלה:

ד. בן-גוריון: אדוני היושב-ראש, חב"ה הכנסת. יש לי סיפוק רב שניתנה לי ההזדמנות למסור לכנסת (את) הדברים על שרות-הבטחון כפי שהם — — —

סלה לנו על כי אנו משמעים את דברייך כבר במשפט הראשון. אולם בניגוד לחברי הכנסת הנכבדים, אין בכוחנו לשאת בשלחתי גפש דברי התחסדות העוברים את הגבול.

אילו היה לך סיפוק למסור פרטים על שרות-הבטחון, לא היית צריך להכות ליום זה. במשך שמונה שנות קיום הכנסת היו לך אלפי הזדמנויות למסור את הפרטים כאחת נפשך. אתה לא השתמשת באפשרות זו להפיק סיפוק והנאה נפשית.

אכן, אתה התאפקת במידה הראויה לי ציון. לא זו בלבד שלא דיברת מעולם על הש.ב., אלא אף הכחשת את עצם קיומו פעמים בלתי-ספורות. אפילו במליאת הכנסת שיקרו חבריי-מפלגתך במצח נחושה עשרות פעמים, כשאך הושמע החשד שקיים יצור כזה במדינה, יקצר המצע מלפרט את כל הציטטות מדברי-הכנסת. אתה, מר שרת, מר בכור שיטריה, חברי-הכנסת יונה כסה, חברי הכנסת דויד הכהן ורבים אחרים טענו ב"פירוש שאין בארץ שרות חשאי, שרות-ידידות או בולשת פוליטית מכל סוג שהוא.

בשנים האחרונות הקדיש העולם הזה מרץ רב לחקירת פעולתו של הש.ב., ואף הסת' כן לא מעט בנוסיונו לגלות את האמת. מוסד הנתון למרותך החוקית מנע בעדנו להוכיח את הש.ב., ונאלצנו לקרוא לו בשם שהמצאנו בעצמנו, "מנגנון-החושך". הודות להכחשותיך הנמרצות, שלא נשמעו לשתי פנים, האמינו רכבות מארצי המדינה כי "מנגנון-חושך" זה אינו אלא פרי הדמיון של העולם הזה, השמצה זדונית של לוקים בשגעון-הרדיפה.

גם עתה לא הודית בקיום הש.ב. מרצונך החופשי. אתה אולצת לעשות זאת בעל כורחך, כתוצאה משרשרת הגילויים של העולם הזה למחרת רצח קסטנר — חששות שנתקבלו על דעתו של הציבור הרחב, מצאו הד גם בעתונים אחרים והכריחו את צמרת הש.ב. לצאת מן המחבוא ולנסות לתת תשובה כל שהיא.

האם תמלא על כך שאנו מתיחסים גם הפעם בהסתייגות לדברייך? אם היה לך העור להכחיש במשך שנים במצח נחושה דבר שמאות יודעי-דבר בארץ ידעוהו, מניין לנו הבטחון שאתה דובר אמת הפעם? ביחוד כשאין אתה מנסה אפילו להסביר מדוע מצאת לפתע לנכון להודות בקיום הש.ב.? אולם המשך נא בדברייך.

ד. בן-גוריון: — — — ולהכחיש את העלילות והבדותות שנעשו בזדון או מחוסר ידיעה על שרות-הבטחון. בדותה אפשר לעשות בצורת שאלה: ההפסקת להכות את אשתך? שאלותיו של חברי-הכנסת לנדאו הן בדותות. איש לא נתן הוראה, איש לא בלש אחרי חברי-הכנסת ברנשטיין וסוציאלי. כנראה יש לך, חברי-כנסת לנדאו, בילוש שהוא גילה זאת לך. מנתם בנין: הם אמרו שבלשו אחרים.

ד. בן-גוריון: חברי-הכנסת לנדאו מדבר בשם חברי-הכנסת ברנשטיין וסוציאלי. הם יודעים עדיין לדבר בשםם. חברי-הכנסת ברנשטיין דיבר על אישיות. אינני יכול לדבר על אישיות, ואני היית מייצג חברי-הכנסת ברנשטיין או שיקרא בשמה של האישיות, או שלא ישתמש באותה דרך שנקט עורך עתון בזמן האחרון, להדפיס מכתבים שהוא מעיד שאיננו יודע מי כתב אותם.

הרשה לנו להפסיק כאן לשם בירור קטן ואספקת אינפורמציה שאתה מעמיד פנים

מכתב אישי לראש ממשלת ישראל מאת העורך הראשי, "העולם הזה"

הנדון:

ש.ב.